

(Naslovna strana)

DEKLARACIJA MOR-a

O TEMELJNIM

NAČELIMA I

PRAVIMA PRI RADU

I NJEZINA PRIMJENA I PRAĆENJE

*Usvojena
na osamdeset šestom zasjedanju
Međunarodne konferencije rada,
Ženeva, 18. lipnja 1998.*

Opredjeljena izražena u publikacijama MOR-a, koja su suglasna praksi Ujedinjenih naroda, kao i materijali sadržani u ovim publikacijama, ne predstavljaju mišljenje Međunarodnog ureda rada koje se odnosi na pravni status bilo koje zemlje, područja ili teritorija ili njihovih vlasti, niti se pak odnose na bilo kakvo njihovo razgraničavanje.

Autori snose punu odgovornost za potpisane članke, studije ili druge priloge, a publikacija ne predstavlja podršku Međunarodnog ureda rada stavovima koji su u njoj izraženi.

Pozivanje na imena kompanija i komercijalnih proizvoda ili postupaka ne znači istovremeno i podršku Međunarodnog ureda rada, kao što ni bilo kakvo nespominjanje neke određene kompanije, komercijalnog proizvoda ili postupka ne predstavlja znak neodobravanja.

Publikacije MOR-a mogu se nabaviti u svim većim knjižarama ili u lokalnim uredima MOR-a u velikom broju zemalja, ili se mogu direktno poručiti od *ILO Publications, International Labour Office, CH - 1211 Geneva 22, Switzerland*. Katalozi ili spiskovi novih publikacija mogu se dobiti besplatno na gornjoj adresi.

UVODNA RIJEČ

Međunarodna organizacija rada je 18. lipnja 1998. u Ženevi usvojila *Deklaraciju MOR-a o temeljnim načelima i pravima pri radu i Prilog o njezinoj primjeni i praćenju* i na taj način preuzela izazove globalizacije koja je u središtu važne rasprave što se vodi u MOR-u već od 1994. Premda globalizacija predstavlja tek jedan od čimbenika ekonomskog rasta, a ekonomski je rast preduvjet društvenoga napretka, i dalje ostaje činjenica da ona sama po sebi nije dovoljno jamstvo toga napretka. Globalizaciju mora pratiti stanoviti broj društvenih pravila koja će se zasnivati na zajedničkim vrijednostima i na taj način omogućiti svima koji sudjeluju da traže svoj pravičan udio u bogatstvu koje su sami pomogli stvoriti.

Cilj je Deklaracije pomiriti želju za poticanjem nacionalnih nastojanja da se osigura društveni napredak koji će teći usporedo s gospodarskim napretkom i potrebu za poštivanjem različitih uvjeta, mogućnosti i orijentacija koji postoje u pojedinim zemljama.

Prvi korak u ovom smjeru učinjen je u Kopenhagenu 1995., kad su čelnici država i vlada nazočni na Svjetskom sastanku na vrhu o socijalnom razvitku usvojili posebne obveze i Akcijski program koji se odnose na "temeljna prava radnika" - zabranu prisilnog rada i rada djece, slobodu udruživanja, prava na organiziranje i kolektivno pregovaranje, jednako nagrađivanje za jednak rad, te ukidanje diskriminacije pri zapošljavanju. Ministarska konferencija Svjetske trgovinske organizacije (WTO), održana u Singapuru 1996., otvorila je mogućnost za poduzimanje idućega koraka. Države su potvrdile svoju obvezu poštivanja

međunarodno priznate jezgre standarda rada, podsjetile da je MOR tijelo nadležno za postavljanje i praćenje ovih standarda i ponovno potvrdile svoju potporu njezinu radu na unapređenju istih.

Usvajanje Deklaracije MOR-a je treći korak. Ono čini značajan doprinos cilju postavljenom u stavku 54(b) Akcijskoga programa usvojenoga na Sastanku na vrhu u Kopenhagenu, a to je zaštita i unapređenje poštivanja temeljnih prava radnika, kojim se zahtijeva od država potpisnica odgovarajućih Konvencija MOR-a da ih u cijelosti provode a da druge države vode računa o načelima postavljenim u ovim Konvencijama.

Postojeći mehanizmi nadzora već omogućuju sredstva za osiguravanje primjene Konvencija u državama koje su ih ratificirale. Za one koje to nisu učinile, Deklaracija pruža vrlo važan nov pomak u tom pravcu. Prije svega, ona priznaje da članice MOR-a, čak ako i nisu ratificirale Konvencije o kojima je riječ, imaju obvezu poštivanja “u dobroj namjeri i u skladu sa Ustavom, načela koja se odnose na temeljna prava i koja su predmet ovih Konvencija”. Sljedeće, a to je prvi oblik primjene i praćenja dat u Dodatku Deklaraciji, ovaj se cilj nastoji postići provođenjem jedinstvene ustavne procedure MOR-a, u suglasnosti s kojom svake godine one države koje nisu ratificirale temeljne Konvencije moraju podnijeti izvještaje o napretku postignutom u primjenjivanju načela iz tih Konvencija.

I na posljetku, svečano se obvezujući da će mobilizirati svoje proračunske resurse i utjecaj kako bi pomogla svojim članicama u postizanju ciljeva Sastanka na vrhu u Kopenhagenu, Organizacija je učinila još jedan korak. Ova će obveza imati svoje mjesto u globalnom

izvještaju, koji označava drugi vid praćenja i izvještavanja zadanoga u Prilogu. Globalni izvještaj dat će pregled napretka postignutoga u predhodnom razdoblju od četiri godine, podjednako u zemljama koje su ratificirale temeljne Konvencije, kao i onima koje to nisu učinile. Ovaj izvještaj predstavljat će osnovu za procjenjivanje djelotvornosti akcije poduzete u predhodnom razdoblju i polaznu točku za planove djelovanja u domeni buduće pomoći.

Usvajanjem ove Deklaracije, MOR je preuzela izazov koji je pred nju postavila međunarodna zajednica. Ona je postavila socijalni minimum na globalnoj razini koji treba odgovoriti realitetima globalizacije i sada može gledati u novo stoljeće s obnovljenim optimizmom.

Michel Hansenne

DEKLARACIJA MOR-a O TEMELJNIM NAČELIMA I PRAVIMA NA RADU

Budući da je MOR utemeljena u uvjerenju da je društvena pravda od presudne važnosti za univerzalni i trajni mir;

Budući da je ekonomski rad bitan, ali ne i dostatan za osiguravanje pravičnosti, društvenoga napretka i iskorjenjivanja siromaštva, potvrđujući potrebu da MOR unapređuje snažne socijalne politike, pravdu i demokratske institucije;

Budući da se MOR, sada više nego ikad, treba oslanjati na sve svoje zadate standarde, tehničku suradnju i istraživačke resurse u svim područjima svoje nadležnosti, osobito u oblasti zapošljavanja, stručne izobrazbe i radnih uvjeta, kako bi se osiguralo da, u kontekstu globalne strategije ekonomskog i društvenog razvitka, ekonomska i socijalna politika budu sastavnice međusobnog jačanja u svrhu stvaranja široko zasnovanog održivog razvitka;

Budući da MOR treba da izrazitu pozornost uputi problemima osoba s posebnim društvenim potrebama, osobito potrebama nezaposlenih i radnika migranata, da mobilizira i pomaže međunarodna, regionalna i nacionalna nastojanja s ciljem rješavanja njihovih problema te da unapređuje učinkovite politike u cilju zapošljavanja;

Budući da je, u nastojanju održavanja veze između društvenoga napretka i ekonomskog rasta, jamstvo temeljnih načela i prava na rad od

posebnog značenja po tome što omogućava osobama o kojima je riječ da, na temelju jednake mogućnosti slobodno zahtijevaju svoj pravični udio u bogatstvu koje su pomogli stvoriti i da u potpunosti ostvare svoje ljudske potencijale;

Budući da MOR ima ustavni mandat kao međunarodna organizacija i tijelo nadležno da postavlja i da prati međunarodne standarde rada te da uživa univerzalnu potporu i priznanje u promoviranju temeljnih prava na radu kao izraz svojih ustavnih načela;

Budući da je, u situaciji sve veće ekonomske međuovisnosti, nužno ponovno afirmirati nepromjenljivu narav temeljnih načela i prava sadržanih u Ustavu Organizacije, i promovirati njihovu univerzalnu primjenu;

Međunarodna konferencija rada,

1. Podsjeća:

(a) da, slobodno pridružujući se MOR-u, sve članice podržavaju načela i prava navedena u Ustavu i Filadelfijskoj deklaraciji i obvezuju se da će djelovati u smjeru postizanja sveukupnih ciljeva Organizacije svim svojim sredstvima, te potpuno sukladno svojim specifičnim okolnostima;

(b) da su ova načela i prava izražena i postavljena u obliku posebnih prava i obveza u Konvencijama priznatim kao temeljnim - podjednako unutar i izvan Organizacije.

2. Objavljuje da sve članice, čak i iako nisu ratificirale Konvencije o kojima je riječ, imaju za obvezu, koja proistječe iz same činjenice njihova članstva u ovoj Organizaciji, da poštuju, unapređuju i ostvaruju, u dobroj namjeri sukladno Ustavu, načela što se odnose na temeljna prava koja su predmet ovih Konvencija, to jest:
  - (a) slobodu udruživanja i učinkovito priznavanje prava na kolektivno pregovaranje;
  - (b) ukidanje svih oblika prisilnoga ili prinudnog rada;
  - (c) ukidanje diskriminacije u odnosu na zapošljavanje i zanimanje.
3. Priznaje obvezu Organizacije da pomaže svoje članice u odgovoru na njihove ustanovljene i iskazane potrebe, radi postizanja ovih ciljeva putem cjelovitog korištenja svojih ustavnih, operativnih i proračunskih sredstava i pomoći, kao i poticanjem drugih međunarodnih organizacija sa kojima je MOR uspostavila odnose sukladno članku 12. Ustava u pomaganju ovih nastojanja:
  - (a) stavljanjem na raspolaganje tehničku suradnju i savjetodavne usluge u cilju unapređenja, ratificiranja i implementiranja temeljnih Konvencija;
  - (b) pomaganjem onim članicama, koje još nisu u položaju da ratificiraju neke ili sve ove Konvencije, u nastojanjima da poštuju, unapređuju i ostvaruju načela što se odnose na temeljna prava koja su predmet ovih Konvencija; i

- (c) pomaganjem članica u njihovim nastojanjima da stvore klimu gospodarskoga i socijalnoga razvitka.
4. Odlučuje da će se, u cilju postizanja punog učinka ove Deklaracije, primjenjivati promocijski dodatak o primjeni i praćenju, koji je bitan i valjan, sukladno mjerama opisanim u Prilogu ovoj Deklaraciji, a koji će se smatrati njezinim integralnim dijelom.
  5. Naglašava da se standardi rada neće koristiti u protekcionarno-komercijalne svrhe i da se ni na što iz ove Deklaracije ili njezinoga dodatka o primjeni i praćenju ne može pozivati niti koristiti u takve svrhe; pored toga, ova Deklaracija i njezin Prilog o primjeni i praćenju ni na koji način ne dovode u pitanje usporednu prednost bilo koje zemlje.

Prilog

Primjena i praćenje Deklaracije

I. SVEUKUPNA SVRHA

1. Cilj je ovog priloga o primjeni i praćenju opisanog u nastavku teksta promicati nastojanja koja članice Organizacije ulažu u unapređivanje temeljnih načela i prava obuhvaćenih Ustavom MOR-a i Filadelfijskom Deklaracijom, a koji se ponovno potvrđuju u ovoj Deklaraciji.

2. U svjetlu ovoga cilja, koji je strogo promocijalne naravi, ovaj će prilog omogućiti identificiranje onih područja u kojima se pomoć Organizacije putem aktivnosti tehničke suradnje može pokazati korisnom za njezine članice i pomoći im u implementiranju tih temeljnih načela i prava. Ovo nije zamjena za uspostavljene nadzorne mehanizme, niti će sprječavati njihovo funkcioniranje; prema tome, specifične situacije unutar domene ovih mehanizama neće biti ispitivane ili provjeravane u okviru ovih primjena i praćenja.

3. Dva aspekta iz ovoga priloga, opisana u tekstu što slijedi, zasnivaju se na postojećim procedurama: godišnje praćenje koje se odnosi na neratificirane temeljne Konvencije zahtijevat će samo neke prilagodbe sadašnjih modaliteta u primjeni članka 19, stav 5(e) Ustava; a globalni izvještaj će poslužiti za postizanje najboljih rezultata postupaka koji su provedeni sukladno Ustavu.

II. GODIŠNJA PRIMJENA I PRAĆENJE KOJE SE ODNOSI NA NERATIFICIRANE TEMELJNE KONVENCIJE

A. Svrha i domena

1. Svrha je svake godine omogućiti pregled nastojanja što ih u skladu s Deklaracijom koja ulažu članice koje još uvijek nisu ratificirale sve temeljne Konvencije, a koji će putem pojednostavljenih postupaka zamijeniti četverogodišnji pregled što ga je uveo Upravni savjet 1995.

2. Ovo praćenje pokrivat će svake godine četiri područja temeljnih načela i prava, kao što su specificirana u Deklaraciji.

B. Modaliteti

1. Ovo praćenje zasnivat će se na izvještajima koji se zahtijevaju od članica na temelju odredbi iz članka 19. stav 5(e) Ustava. Obrasci izvještaja bit će izrađeni tako da se mogu dobiti informacije od vlada koje nisu ratificirale jednu ili više temeljnih Konvencija o bilo kojim promjenama do kojih je možda došlo u njihovom zakonu i praksi, imajući u vidu članak 23. Ustava i ustanovljenu praksu.

2. Pregled ovih izvještaja, koje prikuplja Ured, izvršit će Upravni savjet.

3. U pogledu uvoda u izvještaje koji budu prikupljeni na ovaj način, poklanjajući pozornost bilo kojem od vidova koji bi mogli zahtijevati detaljniju raspravu, Ured se može pozvati na skupinu eksperata koje u ovu svrhu imenuje Upravni savjet.

4. Prilagodbe na postojeće postupke Upravnoga savjeta bit će ispitane kako bi se članicama koje nisu zastupljene u Upravnom savjetu omogućilo da na najbolji mogući način pruže pojašnjenja koja mogu biti potrebna ili korisna tijekom rasprava Upravnoga savjeta kao dopuna informacijama sadržanim u njihovim izvještajima.

III. GLOBALNI IZVJEŠTAJ

A. Svrha i domena

1. Svrha je ovog izvještaja da pruži dinamičnu sveobuhvatnu sliku o odnosu prema svakoj od kategorija temeljnih načela i prava primijećenoj tijekom predhodnog četverogodišnjeg razdoblja, da posluži kao osnova za procjenu učinkovitosti pomoći koju je pružila Organizacija, te za određivanje prioriteta u nadolazećem razdoblju, u obliku akcijskih planova za tehničku suradnju namijenjenu prije svega mobiliziranju unutarnjih i vanjskih resursa koji su nužni za njihovo izvođenje.

2. Izvještaj će, svake godine, naizmjenice pokrivati jednu od četiriju kategorija temeljnih načela i prava.

B. Modaliteti

1. Izvještaj će biti sačinjen u okviru odgovornosti Generalnog direktora na temelju službenih informacija, ili informacija koje se prikupe i procijene putem ustanovljenih postupaka. U slučaju država koje nisu ratificirale temeljne Konvencije, on će se temeljiti na nalazima iz gore

spomenutog godišnjeg praćenja. U slučaju članica koje su ratificirale ove Konvencije, ovaj izvještaj će se osobito temeljiti na izvještajima kao što je navedeno u odredbama članka 22. Ustava.

2. Ovaj izvještaj podnosi se Konferenciji za tripartitnu raspravu kao izvještaj Generalnog direktora. Konferencija se može baviti ovim izvještajem odvojeno od izvještaja iz članka 12. svojih Stalnih pravila, i može o njemu raspravljati tijekom zasjedanja koje je u potpunosti posvećeno ovom izvještaju, ili na bilo koji drugi odgovarajući način. Nakon toga zadatak je Upravnoga savjeta, da na ranom zasjedanju, na temelju ove rasprave, donese zaključke o prioritetima i akcijske planove za tehničku suradnju koji će se primjenjivati u idućem periodu od četiri godine.

IV. PODRAZUMIJEVA SE DA:

1. Prijedlozi za izmjene i dopune Stalnih pravila podnose se Upravnom savjetu i Konferenciji od kojih se traži da primijene predhodne odredbe.

2. Konferencija će pravodobno izvršiti reviziju funkcioniranja ove primjene i praćenja u svjetlu stečenoga iskustva kako bi procijenila ispunjava li na odgovarajući način sveukupnu svrhu izraženu u Dijelu I.

Gornji tekst jest Deklaracija MOR-a o temeljnim načelima i pravima pri radu i njezina primjena i praćenje što ih je na propisan način usvojila Opća konferencija Međunarodne organizacije rada na osamdeset šestom zasjedanju održanom u Ženevi koje je proglašeno završenim 18. lipnja 1998.

U POTVRDU TOGA potpisujemo se dana devetnaestog lipnja 1998.godine.

Predsjednik Konferencije,
JEAN- JACQUES OECHSLIN

Generalni direktor Međunarodnog ureda rada,
MICHEL HANSENNE